

Osavuosisikatsaus 2024

Hollolan kunta

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin
palvelualue

Talousarvion toteutuminen
tammi – elokuulta 2024

Sisällys

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue.....	2
Tuloarviot ja määrärahan toteutuminen.....	2
Ennuste ja muutospaineet.....	2
Palvelualuejohtajan katsaus.....	3
Määrärahan toteutuminen vastuualueittain.....	5
Henkilöstö.....	5
Toiminnalliset tavoitteet (valtuustoon nähden sitovat tavoitteet).....	6
Ilmasto- ja ympäristötoimenpiteet.....	7
Osallisuus.....	8
Riskien hallinta.....	9
Investointien toteutuminen.....	11
Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue vastuualueittain.....	11
Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto.....	11
Varhaiskasvatuksen vastuualue.....	15
Perusopetuksen vastuualue.....	19
Vapaa-aikapalveluiden vastuualue.....	21

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue

Vastuuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointijohtaja Kim Strömmer

Tuloarviot ja määrärahan toteutuminen

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen sitovuus valtuustoon nähden on toimintakate.

Hyvinvoinnin palvelualue	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	4 385 895 €	2 947 510 €	3 679 600 €	2 680 286 €	72,84 %	999 314 €
Myyntituotot	2 317 166 €	1 069 486 €	2 120 800 €	1 211 781 €	57,14 %	909 019 €
Maksutuotot	1 225 360 €	765 455 €	1 092 500 €	613 153 €	56,12 %	479 347 €
Tuet ja avustukset	743 249 €	1 053 940 €	388 500 €	776 922 €	199,98 %	-388 422 €
Vuokratuotot	83 690 €	47 233 €	65 300 €	69 378 €	106,24 %	-4 078 €
Muut toimintatuotot	16 430 €	11 396 €	12 500 €	9 052 €	72,42 %	3 448 €
Toimintakulut	-57 169 424 €	-36 929 173 €	-56 721 600 €	-37 298 380 €	65,76 %	-19 423 220 €
Henkilöstökulut	-28 823 037 €	-18 787 177 €	-28 995 700 €	-19 185 070 €	66,17 %	-9 810 630 €
Palvelujen ostot	-14 523 089 €	-8 875 867 €	-13 915 600 €	-9 200 322 €	66,12 %	-4 715 278 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 139 511 €	-855 422 €	-1 195 200 €	-793 134 €	66,36 %	-402 066 €
Avustukset	-1 568 657 €	-1 142 096 €	-1 593 300 €	-1 033 842 €	64,89 %	-559 458 €
Muut toimintakulut	-11 115 130 €	-7 268 612 €	-11 021 800 €	-7 086 011 €	64,29 %	-3 935 789 €
TOIMINTAKATE	-52 783 530 €	-33 981 663 €	-53 042 000 €	-34 618 093 €	65,27 %	-18 423 907 €
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 966 €	-1 595 €		-988 €		988 €
VUOSIKATE	-52 785 496 €	-33 983 258 €	-53 042 000 €	-34 619 081 €	65,27 %	-18 422 919 €
Poistot ja arvonalentumiset	-80 146 €	-67 320 €	-47 300 €	-21 620 €	45,71 %	-25 680 €
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-52 865 643 €	-34 050 578 €	-53 089 300 €	-34 640 702 €	65,25 %	-18 448 598 €

Ennuste ja muutospaineet

Varhaiskasvatuksen käyttöaste on ollut nouseva ja palvelutarpeen nousu on näkynyt myös kesäajassa. Tulorajamuutokset vaikuttavat maksutuottoihin, koska nolla maksuluokkaa on aikaisempaa enemmän. Palveluseteli- ja henkilöstökulut todennäköisesti ylittävät tämän vuoden arvion. Loppuvuoden osaan vaikuttaa paljon asiakkaiden valinnat ja se mikä palveluohjauksessa ohjautuu omiin palveluihin.

Perusopetuksen osalta oppilasmäärä on ollut laskeva, ja sitä kautta olemme pystyneet reagoimaan kustannusten nousuun esimerkiksi arvioimalla henkilöstötarvetta. Opettaja- ja koulunkäynninohjaaja resurssi arvioidaan lukuvuoden alussa ja siihen tulee vähäisiä muutoksia lukuvuoden aikana. Perusopetuksen osalta kesä tuo vaikutuksen henkilöstökuuluihin. Uusi lukuvuoden 2024-2025 tuntikehys on elokuun alussa käytössä. Koulupudokkuuden ehkäisemistä varten perustetut ryhmät ovat vielä täytettynä määräaikaista.

Vapaa-aikapalveluihin vaikuttaa uimahallin sulkeminen peruskorjauksen ajaksi ja tämä on huomioitu asiakasmaksujen arvioissa. Hollolan ympäryskuntien kanssa on tehty sopimukset oppilaiden uintien järjestämisestä opetussuunnitelmana mukaisesti. Kesäkuun sivistys- ja hyvinvointivaliokunnan kokouksessa jaettiin viimeiset vuoden 2024 tuotantotuki- avustukset.

Muutospaineet palveluissa pyritään hoitamaan ensisijaisesti palvelualueen sisäisesti.

Palvelualuejohtajan katsaus

Vuoden 2024 osalta suurin painoarvo tulee olemaan strategisten ohjelmien toteuttamisessa. Valtuustossa hyväksytyjen suunnitelmista muokataan uutta hyvinvointisuunnitelma mallia. Vuoden 2024 aikana haluamme jatkaa painottamista asiakkaiden ja työntekijöiden osallisuutta. Ennakoivaan hyvinvointiin pureudutaan liikunnan, ruoan, mielen ja päihdetyön kautta. Yhtenä osa-alueena kiusaamisen ehkäisemisen- ja päihdetyönsuunnitelma. Kiusaamisen vastaisen suunnitelma jalkautuu ja kuntaan hankittu someturva-ohjelmasta tulee osa suunnitelmaa.

Perhekeskistyön kehittämistä jatketaan ja tässä on elintärkeä yhteistyö uuden hyvinvointialueen kanssa. Kuntalaisten harrastustoiminnan kehittäminen ja mahdollistaminen eri tavoin jatkuu vuoden 2024 aikana. Monta luontoa-opintokokonaisuus käynnistyy varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksen osalta tehdään viimeistelyä, jotta se oli enemmän osa jo nykyistä toimintaa.

Perusopetuksessa valmistellaan seuraavaa palveluverkon muutosta, jossa Tiilikankaan koulun oppilaat ja henkilökunta liitetään osaksi muita alueen kouluja. Toimenpiteitä koulupudokkuuden estämiseksi jatketaan ja poissaolojen seurannasta tulee järjestelmällisempää tämän vuoden aikana. Hollolassa otetaan käyttöön kansallinen poissaololuokitus, varhaisen puuttumisen -lomake sekä huoltajille ja opettajille tuleva heräteilmoitus 1.8.2024 alkaen. Koululaiskuljetusten ohjeistus päivitettiin sivistys- ja hyvinvointivaliokunnassa 24.4.2024.

Oppilasmäärien laskun johdosta tehdään päivitettyt suunnitelmat myös oppilasvirtojen ohjauksesta sekä tulevaisuuden henkilöstötarpeesta. Henkilöstömuutoksiin vaikuttavat palveluverkko, eläköitymiset, ryhmien yhdistämiset sekä ryhmien vähentämiset. Perusopetuksen osalta toteutamme lukuvuoden 2023-2024 tuntikehystä, jonka vaikutus on elokuuhun asti. Lukuvuoden 2024-2025 opetustunnit on jaettu ja yksiköt ovat rakentaneet lukujärjestyksen niiden perusteella.

Hollola ja muut Päijät-Hämeen kunnat on mukana Kuntaliiton toteuttamassa verkostokoulu-hankkeessa. Tavoitteena on ennen kaikkea kuntien välisiä perusopetuslain mukaisia yhteistyömuotoja hyödyntäen tunnistaa ja kehittää uudenlaisia toimivia ratkaisuja perusopetuksen saatavuuden ja saavutettavuuden sekä opetusjärjestelyiden laadulliseen kehittämiseen eri puolilla maata. Avartamalla koulu yhteisöjä, opetusta ja oppimista voidaan yhteistyön hyödyt saada nykyistä laajemmin käyttöön opetuksen järjestämisessä. Oppilaiden tarpeet ovat suunnittelun lähtökohtana. Kansallinen verkostoperuskoulu- seminaari oli 8.2.2024 ja sen jälkeen Päijät-Hämeen alueellinen työseminaari 6.3.2024.

Varhaiskasvatuksessa toimintaa kehitetään ja sopeutetaan joustavasti vastaamaan hoidontarvetta. Osallistumisasteen nousu on myös mahdollinen vuoden 2024 aikana, jolla voi olla vaikutusta paikan saatavuuteen. Varhaiskasvatuksessa on kolmiportaisen tuen mallin otettu käyttöön 1.8.2022 alkaen. Varhaiskasvatuksen käyttöaste on noussut ja ryhmiä on jouduttu perustamaan lisää. Varhaiskasvatuksen toimintakäsikirja päivitettiin sivistys- ja hyvinvointivaliokunnassa 20.3.2024.

Uimahallin peruskorjauksajan uimaopetuksen toteutus on suunniteltu. Yhteistyötä tehdään ympäristökuntien kanssa ja uimaopetusta annetaan opetussuunnitelmien edellyttämällä laajuudella. Uimahallin peruskorjauksen aikana palvelualue menettää kyseisen ajan asiakasmaksutulot.

Palvelukuvaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminta on pääosin lakisääteistä tai lailla ohjattua. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue muodostuu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueista. Vapaa-aikapalveluiden vastuualue pitää sisällään nuoriso-, kirjasto-, kulttuuri-, liikuntapalveluiden, asiointipiste Piipahluksen sekä pakolais- ja maahanmuuttoasioiden kokonaisuudet. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue vastaa ko. vastuualueiden toiminnan järjestämisestä, kehittämisestä, päätösten valmistelusta, toimeenpanosta ja seurannasta. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminnan painopiste on huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista, oppimisesta ja sivistyksestä sekä mahdollistaa kuntalaisten omia toimintamahdollisuuksia.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen palvelulupaukset

Varhaiskasvatus

Tarjoamme lapsiystävällistä palvelua ja meille mahtuu hirveen monta luontoa.

- Kohtaamme jokaisen lapsen
- Kuuntelemme ja kasvatamme yhdessä
- Toimimme luotettavasti ja teemme turvallista arkea
- Teemme saumatonta yhteistyötä eri ammattilaisten kanssa

Perusopetus

Osallistumme ja opimme yhdessä uusissa ympäristöissä tulevaisuutta varten.

- Huomioimme opetuksessa oppilaiden yksilölliset tiedot ja taidot
- Varmistamme oikea-aikaisen kasvun ja oppimisen tuen
- Hyödynnämme kaikkien osaamista ja vahvuuksia
- Tuemme vanhemmuutta

Vapaa-aikapalvelut

Mahdollistamme kuntalaisille omanlaista, onnellista ja yhteisöllistä arjen hyvinvointia.

- Edistämme kuntalaisten vapaa-ajan toimintaa ja harrastamista
- Kehitämme yhdessä ja monialaisesti hyvinvointia tukevia rakenteita
- Tuemme kuntalaisten aktiivista ja turvallista elämää

Palvelusuunnitelma 2024

Hollolan varhaiskasvatuksessa edistetään lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä lapselle tärkeiden aikuisten kanssa. Lapsi aloittaa kotoisan polkunsu ympärillään luotettavat ja turvalliset varhaiskasvatuksen aikuiset. Varhaiskasvatukseen mahtuu monta luontoa - moniammatillinen henkilöstö huomioi jokaisen lapsen yksilönä mahdollistaen lapsen hyvän päivän toteutumisen. Varhaiskasvatus tarjoaa perheystävällistä palvelua eloisissa ja kotoisissa oppimisympäristöissä, vehreän luonnon juurella.

Kouluissa oppiminen perustuu aktiiviseen toimintaan ja yhdessä tekemiseen lapsia ja perheitä osallistamalla. Oppimisella on monta luontoa. Koulut ja lähiympäristö on tehty toimintaa varten. Nykyaikaiset opetuskokonaisuudet murtavat rajoja. Oppilaat kohdataan yksilönä heidän koulupolullaan.

Hollolan vapaa-aikapalveluiden toiminnan keskiössä on hyvinvoiva kuntalainen. Tarjolla on kaikille toimivat ja laaja-alaiset, aikaan ja ilmiöihin reagoivat palvelut, joista löytyy jokaiselle jotakin. Vapaa-aikapalveluiden tärkein tehtävä on mahdollistaa kuntalaisille moninaiset mahdollisuudet omanlaiseen vapaa-ajan viettoon ja hyvinvoinnin tukeen. Tähän pääsemme tekemällä asioita yhdessä kuntalaisten, yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Määrärahan toteutuminen vastuualueittain

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	683 786 €	1 030 594 €	355 000 €	721 052 €	203,11 %	-366 052 €
Toimintakulut	-1 827 491 €	-1 146 086 €	-1 543 500 €	-1 121 689 €	72,67 %	-421 811 €
TOIMINTAKATE	-1 143 706 €	-115 492 €	-1 188 500 €	-400 637 €	33,71 %	-787 863 €
Varhaiskasvatuspalvelut	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	929 450 €	501 937 €	990 000 €	544 715 €	55,02 %	445 285 €
Toimintakulut	-18 174 908 €	-11 903 849 €	-17 948 100 €	-11 922 074 €	66,43 %	-6 026 026 €
TOIMINTAKATE	-17 245 458 €	-11 401 912 €	-16 958 100 €	-11 377 359 €	67,09 %	-5 580 741 €
Perusopetuspalvelut	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	2 073 726 €	1 061 398 €	1 911 500 €	1 091 487 €	57,10 %	820 013 €
Toimintakulut	-32 589 930 €	-20 895 697 €	-33 384 300 €	-21 607 217 €	64,72 %	-11 777 083 €
TOIMINTAKATE	-30 516 204 €	-19 834 299 €	-31 472 800 €	-20 515 730 €	65,19 %	-10 957 070 €
Vapaa-aikapalvelut	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	698 933 €	353 581 €	423 100 €	323 032 €	76,35 %	100 068 €
Toimintakulut	-4 577 095 €	-2 983 541 €	-3 845 700 €	-2 647 399 €	68,84 %	-1 198 301 €
TOIMINTAKATE	-3 878 162 €	-2 629 960 €	-3 422 600 €	-2 324 367 €	67,91 %	-1 098 233 €

Henkilöstö

SIVISTYKSEN- JA HYVINVOINNIN PALVELUALUE			
	31.8.2023	31.8.2024	Muutos
Vakinaiset (lkm)	485	483	-2
Määräaikaiset (lkm)	140	135	-5
Työllistetyt (lkm)	0	3	3
Yhteensä (lkm)	625	621	-4

Toiminnalliset tavoitteet (valuustoon nähden sitovat tavoitteet)

Talousarvioon sisältyvä ta- voite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Vastuutaho	Toteuma 31.8.2024
<p>Digikompetenssin vahvistaminen</p> <p>Kehitetään uusia ja vanhoja käytänteitä, malleja, toimintatapoja, työn/palvelun tekemisen/toteuttamisen tapoja.</p> <p>Hyödynnetään uusia digitaalisia areenoja toiminnan toteuttamisessa.</p> <ul style="list-style-type: none"> osaamisen hankkiminen ja kehittäminen (henkilöstö, lapset ja nuoret) uudet kyvyt, valmiudet, keinot ja tavat toimia ja toteuttaa toimintaa sekä asiakaspalvelua kyvykkyys toimia tavoitteellisesti digitaalisissa ympäristöissä vahvistuu. 	<p>Varhaiskasvatuksessa 1 digilaitte/7 lasta</p> <ul style="list-style-type: none"> lähtötaso 80 % <p>Henkilökohtainen digilaitte käytössä kaikilla 3–5 - ja 7–9 –luokkalaisilla</p> <ul style="list-style-type: none"> lähtötaso 3–4 ja 7–8 luokkalaisilla digilaitte <p>Perusopetuksen opetushenkilöstöllä henkilökohtainen työpuhelin</p> <ul style="list-style-type: none"> lähtötaso 75 %, tavoitetaso 2025 100 % 	Hyvan johtoryhmä	<p>Digilaitte käytössä 3–5 - luokkalaisilla ja 7-9 - luokkalaisilla. Osa digilaitelisiä varhaiskasvatukseen on toteutettu.</p> <p>Perusopetuksen opetushenkilöstöllä henkilökohtainen työpuhelin 75 %.</p>

Ilmasto- ja ympäristötoimenpiteet

Vastuualue	Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue
Toimenpide	Jätelain ja -määräysten muutoksiin vastaaminen kasvatustyössä.
Kuvaus	Uusien määräysten mukaisen lajittelun toteuttaminen yksiköissä, lajittelu osana kasvatustyötä.
Tavoiteaikataulu	2024
Vastuutaho	Toimintayksiköt lähiesimiesten johdolla yhteistyössä elinvoiman ja tilapalveluiden kanssa.
Toteuma 31.8.2024	Asiaa valmisteltu jatkuu monitoimijaisessa yhteistyössä elinvoiman palvelualueen ja Tilapalveluiden kanssa.

Vastuualue	Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue
Toimenpide	Lähiluontomahdollisuudet oppimisympäristönä (Monta luontoa Opinpolku varhaiskasvatuksessa ja esi- ja perusopetuksessa)
Kuvaus	Lähiympäristön mahdollisuuksien hyödyntäminen opetuksessa ja oppimisessa sekä leikkiympäristönä. Ympäristö- ja ilmastokasvatuksella edesautetaan ajattelu- ja toimintamallien muuttumista.
Tavoiteaikataulu	2024
Vastuutaho	Toimintayksiköt lähiesimiesten johdolla ja vastuualueiden ympäristökoordinaattoreiden tuella.
Toteuma 31.8.2024	Monta luontoa –opintopolku kesken perusopetuksessa. Perusopetuksessa kaksi opettajaa ympäristökasvattajan oppisopimuskoulutuksessa, valmistuminen 2024. Monta luontoa opinpolun jalkautus alkanut varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Ympäristökasvattajat valmistuneet keväällä 2024 (kaksi varhaiskasvatuksessa, yksi esiopetuksessa ja yksi perusopetuksessa).

Vastuualue	Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue
Toimenpide	Seudullinen sivistyspalveluiden yhteistyö hyvinvointiverkostona
Kuvaus	Toimimme aktiivisesti osana alueellista sivistystoimen verkostoa ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa, luoden kestäviä alueellisia palveluita ja vahvistaen jakamistaloutta (esim. alueellinen hankerahoitus palvelutoiminnan kehittämisessä).
Tavoiteaikataulu	2023–2025
Vastuutaho	Sivistys- ja hyvinvointijohtaja
Toteuma 31.8.2024	Osallistumme seudullisiin kehittämisryhmiin: Siv-ohry, Vaka-kehittämisryhmä, Arvokehittämisryhmä, OPS-kehittämisryhmä, OOOT, TVT-kehittämisryhmä, Nuorisopalveluiden, kirjaston, liikuntapalveluiden ja talousvastaavien kehittämisryhmät, LAPE-yhteistyöryhmät, Perhekeskus, Opiskeluhuollon alueellinen yhteistyöryhmä, Koh-taamispaikkaverkosto, LAKU-työryhmä, Siv-turva (ESAVI), Salpausselän Geopark, Vaka-digiryhmä, SKY-kehittäjäverkosto, Maahanmuuttotyön verkosto.

Osallisuus

Vastuualue	Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue
Toimenpide	Nuorisovaltuuston <u>osbu</u> -pilotti
Kuvaus	Osallistuva budjetointi "OSBU" on toimintatapa, jossa kunnan asukkaatideoivat ja äänestävät määrärahan käytöstä sille asetettujen reunaehtojen puitteissa. Hollolassa osallistuva budjetointi käynnistyy vuonna <u>2023 – 2024</u> nuorisovaltuuston toteuttamana pilottina. Nuorille suunnattu pilottivaihe antaa arvokasta tietoa ja kokemuksia toimintamallin laajentamiseksi kuntatasolle. <u>Osbu</u> -pilotin määräraha 20 000 € on korvamerkitty vapaa-aikapalveluille strategisten hankkeiden vuoden 2024 kehitysrahoista.
Tavoiteaikataulu	IDEOINTI 22.11.-31.12.2023 Valmistelutyöryhmä 1/2024 ÄÄNESTYS 3/2024 Neuvottelukunta 4/2024 Valittujen toimenpiteiden toteutus vuoden 2024 aikana.
Vastuutaho	Nuorisovaltuusto / Vapaa-aikapalvelut
Toteuma 31.8.2024	Toteutukseen valittujen OSBU-ideoiden täytäntöönpano käynnissä.

Vastuualue	Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue
Toimenpide	Osallisuussuunnitelma
Kuvaus	Kunnan osallisuussuunnitelman päivittäminen yhteiskehittämisen keinoin.
Tavoiteaikataulu	Vuoden 2024 loppuun mennessä
Vastuutaho	Vapaa-aikapalvelut / Osallisuuskoordinaattori
Toteuma 31.8.2024	Osallisuussuunnitelman puhtaaksikirjoittaminen ja yhteen sovittaminen hyvinvointisuunnitelman kanssa käynnistynyt.

Vastuualue	Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue
Toimenpide	Kunnan verkkosivujen jatkokehittäminen osallisuuden näkökulmasta
Kuvaus	Verkkosivu-uudistuksen arviointi eri kohderyhmät huomioiden ja sivuston jatkokehittäminen saadun tiedon pohjalta.
Tavoiteaikataulu	Prosessi alkanut syksyllä 2023 ja jatkuu kevään 2024
Vastuutaho	Vapaa-aikapalvelut / Osallisuuskoordinaattori
Toteuma 31.8.2024	Verkkosivujen rakennetta ja käytettävyyttä optimoitu kohderyhmittäin.

Riskien hallinta

Riski	Ilmeneminen (miten näkyy käytännössä, eri yksityiskohdissa)	Todennäköisyys (1-3)	Riskin merkittävyys (1-3)	Hallintatoimenpiteet	Tavoite/ toteutus-aikataulu	Vastuuhenkilö	Toteuma 31.8.2024
Kiinteistöt ja rakennukset	Turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö (rakennukset, pihalueet)	2= todennäköinen	2= riski on suuri	Suunnittelu, rakentaminen/varustaminen, valvonta/ylläpito, raportointijärjestelmät, kuntokartoitukset, toimenpiteet ongelmien johdosta. Toimialan riskienhallinta- ja turvallisuussuunnitelmatyöryhmien työ.	jatkuva	Suunnittelijat, käyttäjät, ylläpitäjät, valvojat, työryhmiin nimetyt	Koulut ovat hyvässä kunnossa, kesän aikana tehtiin ylläpitokorjauksia. Varhaiskasvatusyksiköissä tehtiin kesällä 2024 useita ylläpitoon liittyviä korjaustoimenpiteitä ja muutostoimenpiteitä.
Henkilöriskit	Sisäilmaongelmat, tapaturmat, tuottamukselliset teot, jaksaminen, sitoutuminen/asenne, osaavan työvoiman saatavuus	2= todennäköinen	2= riski on suuri	Valvonta/seuranta, asioihin ajoissa reagoiminen, koulutus/perehdytys, tiedonkulun kehittäminen, yms. Toimialan riskienhallinta- ja turvallisuussuunnitelmatyöryhmien työ. Aktiivinen rekrytointi.	jatkuvaa, vuosittain eri painotuksia	Koko henkilöstö sekä osin vastuuesimiehistö, työryhmiin nimetyt	Kouluista on tehty vain yksittäisiä sisäilmailmoituksia, asioihin on puututtu välittömästi ja mahdolliset korjaukset tehty. Varhaiskasvatuksessa tehtiin kesällä 2024 korjaustoimenpiteitä, joilla korjattiin sisälmaan liittyviä haasteita. Kelpoisen henkilöstön, erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien ja perusopetuksen erityisopettajien saatavuus haastaa kasvatusta ja opetustoimintaa.

Järjestelmiin liittyvät riskit	Muuntautumis- ja integraatiokyky toimintaympäristössä tapahtuvista muutoksista johtuen	2= todennäköinen	2= riski on suuri	Ennakoiva seuranta ja reagointi muutostarpeisiin sekä tiivis yhteistyö tietohallintopalveluiden kanssa.	jatkuva	Hyvä johtoryhmä, tietohallinto	Opetushenkilökunnalta n. 25 %:lta puuttuu henkilökohtainen työpuhelin, mikä vaikeuttaa esim. kaksivaiheista tunnistautumista työpisteillä. Noudatetaan tietohallinnon ohjeistuksia.
--------------------------------	--	------------------	-------------------	---	---------	--------------------------------	---

1= epätodennäköinen, 2= todennäköinen, 3= erittäin todennäköinen

1= riski on pieni, 2= riski on suuri, 3= riski on erittäin suuri

Kiinteistöihin ja piha-alueisiin liittyviin riskeihin etsitään ratkaisuja yhdessä eri toimialojen edustajien kesken (tekninen, hyvinvointipalvelut, ympäristöterveydenhuolto, työsuojelu, jne.).

Palvelualueen henkilöriskit liittyvät asiakkaisiin (toimintaympäristön turvallisuus/lapset, nuoret, huoltajat) sekä henkilöstöön (tapaturmat, sairastuneisuus, jaksaminen, osaaminen, motivoituneisuus ja muutosvalmius). Muutosjohtamisen ja resursoinnin merkitys korostuvat jatkossa.

Painopisteet v. 2024

- toimintaympäristöjen turvallisuus
- varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelutarpeen hallinta
- henkilöstötarpeen arvioinnissa onnistuminen
- kelpoisuusehdot täyttävä henkilöstö
- oppilashallinto- yms. järjestelmien muuntautumis- ja integraatiokyky toimintaympäristön muuttuvissa tarpeissa

Investointien toteutuminen

IRTAIN OMAISUUS	TA 2024	TOT 1-8	TOT %	Määrärahaa jäljellä
Menot	100 000	0	0 %	100 000

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue vastualueittain

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto

Vastuuhenkilö: palvelupäällikkö Minna Säkkinen-Salminen

Vastuualuepäällikön katsaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen hallinnon tehtävänä on toimia palvelualueen yleisenä suunnittelu-, valmistelu- ja toimeenpanoelimenä; Hallinnon tehtävänä, mukaan lukien toimistopalvelut, on luoda palvelualueelle tehokkaat ja taloudelliset toiminnan edellytykset tuottamalla tarpeenmukaiset tukipalvelut.

Hallinto- ja toimistopalveluiden tehtäviin kuuluvat muun muassa palvelualueen johtaminen ja kehittäminen, valiokuntatyöskentely, sidosryhmäyhteistyö, sisäinen ja ulkoinen asiakaspalvelu, erilaiset yleis- ja oppilashallinnon prosessit, LAPE-toiminta ja perhekeskuskehittäminen.

Yleisesti ottaen palvelualueen toiminta elää vahvaa muutoksen aikaa ja muutoksilla on laajakantoiset vaikutukset myös hallinto- ja toimistopalveluiden toimintaan. Sen vuoksi toimintaa ja järjestelmiä on uudistettu toimijoiden tiiviissä yhteistyössä ja muutoksiin on etsitty ratkaisuja ketterästi/luovin ratkaisuin.

Ajankohtaisena on ollut tehtäväkuvien ja -nimikkeiden uudistaminen hallinto- ja tukipalveluiden osalta. Tehtäväkuvia tarkastelemalla ja palvelusopimuksia laatimalla on pyritty varmistamaan mm. palveluiden ja tehtävien toimintavarmuus erilaisissa poikkeustilanteissa kuten poissaolot ja työsuhteen päätyminen. Lisäksi muutoksilla on pyritty vastaamaan sekä palvelutarpeessa tapahtuneisiin että toiminnallisiin muutoksiin palvelualueella.

Koululaiskuljetuksiin liittyen on päivitetty periaatteet sekä tehtävä- ja vastuunjakotaulukkoa, valmisteltu kuljetuksiin liittyviä kilpailutuksia ja tiivistetty seudullista yhteistyötä perustamalla uusi yhteistyöryhmä koululaiskuljetus hankintoihin liittyen.

Hallintopalvelut on ollut aktiivisesti rakentamassa positiivista työnantajamielikuvaa toteuttamalla kuukausittain non-stop-sijaishaastatteluita varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen lyhytaikaisiin sijaisuuksiin. Tällä tavoin pyrimme varmistamaan osaavan työvoiman saannin nyt ja tulevaisuudessa.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueella on ollut keskeinen rooli hyvinvointialueuudistuksessa. Uudistus on tuonut muutoksia palvelualueen palvelutuotantoon ja siten sillä on ollut vaikutuksia edelleen mm. sopimuksiin. Hyvinvointialueuudistuksen ja sitä seuranneiden lakimuutosten myötä muutama asia on edelleen prosessissa, kuten kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain nojalla toteutettava kehitysvammaisten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämiseen liittyvät vastuu ja sopimus kysymykset.

Valtuustoaloitteesta alkunsa saanut vauva- ja muuttorahan prosessi on saatu valmiiksi ja hakemusten käsittely on pysytty aloittamaan ja ensimmäiset maksatukset on tehty onnistuneesti.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen hallinto- ja tukipalvelut on osallistunut aktiivisesti palvelualueen ylittävään yhteistyöhön. Olemme osallistuneet aktiivisesti erilaisten kuntatasoisten prosessien ja asioiden kehittämiseen kuten hyvinvointityöryhmän työskentely, ilmastotyö/ilmastosuunnitelman laatiminen, henkilöstöetuksien valmistelu, kunta-tasoisien EVA-ohjeen laatiminen, tietosuojaja- ja turvatyö, verkkosivu-uudistus sekä digiturvamallin toteuttaminen.

Vuoden toisen neljänneksen aikana palvelualueen hallinnosta käsin on toteutettu tietokantojen siivousta ja yhdenmu-kaistamista sekä käynnistetty erilaisia tietosuoja- ja -turvaa tukevia toimenpiteitä ja projekteja keskeisiin järjestelmiin liittyen;

Suomi.fi -palveluväylän käyttöönotto

Käyttöönottoprojekti on saatu valmiiksi. Suomi.fi-tunnistus ja -valtuudet palvelun käyttöönoton myötä huoltajille ei tarvitse enää luoda manuaalisesti avainkoodeja Wilma-tunnusten luomista varten. Huoltajat tunnistautevat oppijan huol-tajiksi Suomi.fi-palvelun kautta ja saavat saman tien Wilman käyttöoikeudet. Huoltajatunnuksen teko onnistuu heti kun lapsen tiedot ovat luotuina oppilashallintojärjestelmään (Visma InSchool Primus/Wilma). Tällä tavalla toimistosihiteerien ja pääkäyttäjien luonti- ja päivitysvastuu poistuu, joka tehostaa työskentelyä.

DVV-rajapinnan käyttöönotto

Käyttöönottoprojekti on saatu valmiiksi. Rajapinnan käyttöönoton myötä oppilaiden ja huoltajien henkilödata päivittyy Primukseen suoraan Digi- ja väestöviraston järjestelmästä. Toiminnallisuuden myötä meillä on käytettävissä entistä ajantasaisempi ja luotettavampi tieto, kun manuaalisen päivityksen virhealttius poistuu. Lisäksi tieto turvakiellon viral-lisesta tilasta siirtyy oikein tarvittaviin järjestelmiin. Näin ollen käyttöönottoprojektin myötä tiedon ajantasaisuus, auto-maattisuus ja luotettavuus on lisääntynyt merkittävästi. Tiedon oikeellisuus/ajantasaisuus on ehdottoman tärkeää koska oppilashallintojärjestelmän tietoja käytetään päätösten, tiedonsiirtojen ja laskutusten pohjalla.

MunApp-sovellus oppilaan katseluoikeudella

MunApp –sovellus koululaiskuljetuksiin on nyt toteutettu myös oppilaille katseluoikeudella. Koululaiskuljetusten toi-minnanohjausjärjestelmään on kehitetty uusi oppilaan näkymä palvelemaan erityisesti erilliskuljetuksessa kulkevia op-pilaita. Toiminnallisuus myös yksinkertaistaa koululaiskuljetuksiin liittyviä hallinnollisia prosesseja. Kehitystyön tulok-sena erilliskuljetuksissa kulkeva oppilas voi omilla tunnuksillaan nähdä MunApp-sovelluksessa omat kuljetustiedot (auto, nouto-aika). Jatkossa edelleenkin ainoastaan huoltaja pystyy tekemään tarpeettomien kyytien perumisen. Uudis-tuksen myötä kaikilla käyttäjäryhmillä on omat näkymät koululaiskuljetuksiin ja sama tieto on reaaliaikaisesti kaikkien käyttäjäryhmien nähtävissä/käytettävissä. Kehittämistyön tuloksena meillä on nyt käytössä omat näkymät kaikille kes-keisille toimijoille (oppilas, huoltaja, koulusihteeri, kyytivalvoja, kuljettaja).

Kansalliset poissaololuokitukset ja poissaoloseuranta

Perusopetuslain ja opetussuunnitelman muutosten myötä opetuksen järjestäjän tulee ennaltaehkäistä ja seurata oppi-joiden poissaoloja sekä puuttua niihin aiempaa suunnitelmallisemmin. Päijät-Hämeessä ja siten myös Hollolassa on otettu käyttöön yhtenäinen seudullinen poissaolojen puuttumisen malli elokuussa 2024. Visma InSchool Primus/Wil-maan on rakennettu Päijät-Hämeen poissaoloihin puuttumisen mallin mukaiset poissaololuokitukset, poissaolokooste-toiminnallisuus sekä poissaolo- ja reagenttiraportit rehtoreille ja varhaisen puuttumisen reagenttilomake luokanvalvo-jalle. Toiminnallisuuden avulla oppilaiden poissaoloja pystytään seuraamaan suunnitelmallisesti niin, että niistä kerätty tieto on käytettävissä poissaolojen ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen. Toiminnallisuuden käyttöönoton myötä saamme standardoitua dataa, jota on mahdollista hyödyntää useista eri näkökulmista. Lisäksi on aloitettu päivit-tämään ja uudistamaan tuntimerkintöjä Wilmassa. Kehittämisprojekti on kuitenkin edelleen kesken, sillä Visma ei ole saanut opettajien poissaoloraportoinnin herätettä vielä testattua ja tuotantokäyttöön. Hollolan kunta on ottamassa toi-mintoa käyttöön ensimmäisten kuntien/kaupunkien joukossa sen valmistuttua. Poissaoloraportoinnin kehittäminen jat-kuu edelleen.

Koski-tietovaranto

Opetushallituksen ylläpitämään valtakunnalliseen Opetuksen ja koulutuksen tietovaranto Koski edellyttää meiltä jatkuvia kehittämistoimia, jonka pohjalta aikaisemmin käyttöön otettuihin tiedonsiirtoihin liittyviä prosesseja ja ohjeita on korjattu.

Vastuualueen osavuosisikatsauksen toteumaa heilauttaa hankkeiden vaikea ennustettavuus. Muutoin vastuualueen toteuma vastaa tilannetta.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2024

MPASSid -kirjautumisjärjestelmä eli ns. oppijanumero on keskeinen tekijä oppilashallinnossa, sillä sitä tullaan jatkossa käyttämään yleisesti henkilöä yksilöivänä tunnisteena lakisääteisten tehtävien hoitamisessa. Tunnistuksenvälitysratkaisun muutoksen jälkeen oppilaiden lisäksi myös opettajat ja muut henkilöstön edustajat tarvitsevat oppijanumeron hyödyntääkseen MPASSid-kirjautumista. Kirjautumisjärjestelmän muutokset yhdessä KOSKI-palvelun muutosten myötä tulee edellyttämään hallinto- ja toimistopalveluilta jatkuvaa prosessien ja ohjeiden kehittämistä/päivittämistä.

KOSKI-palvelu on Opetushallituksen ylläpitämä valtakunnallinen Opetuksen ja koulutuksen tietovaranto sekä erillisten kansallisten opinto- ja tutkintotietoja sisältävien rekistereiden yhteen kokoava luovutuspalvelu. Opetus ja kulttuuriministeriö on käynnistänyt helmikuussa 2021 opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevan selvitystyön. Selvitys valmistui joulukuussa 2021 ja sen perusteella kehittäminen tulee etenemään vaiheittain. Opettajarekisteri tulee vaatimaan opettajien tietojen keräämistä paikallistasolla, mikä aiheuttaa lisätyötä hallinto- ja toimistopalveluihin, koska siellä tehdään tiedon keruu ja tallentaminen tietojärjestelmään. Opettajarekisterin käyttöönotto tulee edellyttämään hallinto- ja toimistopalveluilta kehittämistyötä niin prosessien, ohjeiden kuin järjestelmien yhteensovittamisessa.

Hallinto- ja toimistopalveluissa varaudutaan ja valmistellaan sähköisen arkistoinnin käyttöönottoa. Sähköinen arkistointi yleistyy, mutta paperiarkistot ovat vielä kauan osa arkistointia. Valmistaudumme elämään ns. hybridivaihetta, jossa meillä on sekä sähköistä että analogista arkistointia.

Vuonna 2024 ajankohtaista on henkilöliikenteen, koululaiskuljetusten sähköisen toiminnanohjausjärjestelmän ja siihen liittyvien lisäosien / appien kilpailuttaminen ja näihin kohdistuva kehittäminen. Kehittämistyön tuloksena odotettavissa on parempia, tehokkaampia ja helppokäyttöisempiä sovelluksia, jotka lisäävät informaatiota eri sidosryhmille (mm. koulujen henkilöstö, kuljettajat, huoltajat). Lisäksi kuljetuksiin liittyvää kuntayhteistyötä ja kaluston yhteiskäyttöä on tarkoitus toteuttaa laajemmin.

Yhteistyössä Tietohallintopalveluiden kanssa varaudutaan koulujen langattoman verkon (Wlan) uusimiseen vuosien 2024–2025 aikana. Projekti pitää sisällään tukiasemien ja kytkimien uusinnan sekä verkon hallinnan siirtymisen kokonaan pilveen.

Palvelualueen hallinnon muutto väistötiloihin Prisman kiinteistöön edellyttää toimintojen tarkastelua ja uudenlaisten toimintatapojen ja menetelmien kehittämistä, niin sisäisen kuin ulkoisen asiakaspalvelun näkökulmasta.

Arvio määrärahan jakautumisesta palveluittain

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	4 863 €	3 018 €	5 000 €	2 444 €	48,88 %	2 556 €
Toimintakulut	-648 847 €	-365 455 €	-768 300 €	-362 691 €	47,21 %	-405 609 €
TOIMINTAKATE	-643 985 €	-362 436 €	-763 300 €	-360 247 €	47,20 %	-403 053 €
Muut op.palv. ja hankkeet	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	678 923 €	1 027 576 €	350 000 €	718 608 €	205,32 %	-368 608 €
Toimintakulut	-1 178 644 €	-780 631 €	-775 200 €	-758 998 €	97,91 %	-16 202 €
TOIMINTAKATE	-499 721 €	246 944 €	-425 200 €	-40 390 €	9,50 %	-384 810 €
Wellamo-opiston ostopalvelut	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	0 €	0 €	0 €	0 €	0,00 %	0 €
Toimintakulut	-225 141 €	-126 801 €	-282 900 €	-135 277 €	47,82 %	-147 623 €
TOIMINTAKATE	-225 141 €	-126 801 €	-282 900 €	-135 277 €	47,82 %	-147 623 €
Musiikkitoimi	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	0 €	0 €	0 €	0 €	0,00 %	0 €
Toimintakulut	-119 689 €	-119 265 €	-120 000 €	-127 550 €	106,29 %	7 550 €
TOIMINTAKATE	-119 689 €	-119 265 €	-120 000 €	-127 550 €	106,29 %	7 550 €
Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hankkeet	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	678 923 €	1 027 576 €	350 000 €	718 608 €	205,32 %	-368 608 €
Toimintakulut	-833 815 €	-534 566 €	-372 300 €	-496 171 €	133,27 %	123 871 €
TOIMINTAKATE	-154 892 €	493 010 €	-22 300 €	222 437 €	-997,48 %	-244 737 €

Varhaiskasvatuksen vastuualue

Vastuuhenkilö: varhaiskasvatuspäällikkö Sanja Pokki

Vastuualuepäällikön katsaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueella varhaiskasvatuksen tehtävä on järjestää varhaiskasvatusta, joka edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

Lähiesihenkilöt vastaavat kentällä varhaiskasvatus-, esiopetus- sekä perhepäivähoidon toiminnasta. Varhaiskasvatuksen hallintopalvelut toimivat tukipalveluna kentälle, vastaten sisäisestä ja ulkoisesta asiakaspalvelusta, asiakasmaksujen toteutumisesta, palveluseteliprosessista, yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta, varhaiskasvatuksen tietovarannosta (VARDA) sekä varhaiskasvatuksen kehittämisestä ja laadunarviointi järjestelmästä (VALSSI). Varhaiskasvatukseen on rekrytoitu keväällä 2024 uutena tehtävänä kaksi alueellista päiväkodin apulaisjohtajaa vahvistamaan esihenkilöresurssia erityisesti sijaistamistarpeiden varalle, mutta myös vahvistamaan pedagogiikkaa.

Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja on päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatus. Esiopetus toteutetaan alkuluokkatoimintana kouluilla perusopetuksen 1–2 vuosiluokkien kanssa. Lisäksi huoltaja voi valita lapselleen yksityisen varhaiskasvatuksen tai lasta voidaan hoitaa myös kotona kotihoidon tuella. Avointa varhaiskasvatustoimintaa tarjotaan perheille arkipäivisin kolmessa eri toimipisteessä kunnan kirjastoissa, mikä on osa lapsi- ja perhepalveluiden kohtauspaikkatoimintaa. Varhaiskasvatuksen avoin toiminta on kasvanut edelleen ja vahvistanut paikkaansa palvelutarjonnassa. Kävijöitä on ollut kevään 2024 aikana lähes tuhat ja uuden toimintakauden alkaessa sama aktiivisuus kävijämäärissä näyttää jatkuvan. Henkilöstöresurssia vahvistettiin 1.1.2024 alkaen määräaikaisesti osa-aikaisella työntekijällä perheiden osallistujamäärien kasvusta johtuen. Luontohankkeen kautta alkanutta luontoryhmän toimintaa Soramäen päiväkodin yhteydessä on kehitetty ja palvelumuodon jalostamista on jatkettu vuonna 2024 parantamalla muun muassa luontoryhmän toimintaympäristöä. Luonto - ja ympäristökasvatusosaaminen vahvistui keväällä 2024, kun ensimmäiset ympäristökasvattajat valmistuivat. Kunta on tukenut heidän opiskeluaan ja heidän kauttaan luontopedagogiikka ja ympäristökasvatus vahvistuu koko kunnassa.

Varhaiskasvatusta tulee arvioida säännöllisesti ja jokaisessa kunnassa tullaan ottamaan käyttöön kansallinen laadunarviointijärjestelmä, Valssi. Valssia säätelee laki kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta (946/2022). Laki tuli voimaan 1.1.2023. Valssin tarkoituksena on tukea järjestäjiä ja palveluntuottajia heidän laadunhallinnassaan. Kevään 2024 aikana on toteutettu ensimmäinen määrällinen arviointi, joka kohdistui vuorovaikutuksen sensitiivisyyteen ja ilmaisun tapoihin. Arvioinnin pohjalta tullaan nostamaan yksikkö- ja kuntakohtaiset vahvuudet ja kehittämiskohteet. Esi- ja perusopetuksen seudullisessa kyselyssä Hollolan tulokset ovat yhteneväiset seudullisten tulosten kanssa sekä esi- että perusopetuksessa. Esioppilaiden mielestä esiopetuksessa parasta oli leikki ja kaverit, mutta leikkiaikaa voisi olla vieläkin enemmän. Esiopetuksessa huoltajat kokivat voivansa vaikuttaa paremmin toiminnan suunnitteluun ja saivat enemmän tietoa kyselyiden tuloksista kuin perusopetuksessa.

Hankkeiden avulla tuetaan varhaiskasvatuksen kehittämistä. Varhaiskasvatuksen hankkeita on kohdistettu toiminnan kehittämiseen, jotta voidaan toteuttaa valtakunnallisten standardien mukaista monipuolista ja laadukasta varhaiskasvatusta. Vuonna 2022 alkanut hanke, Varhaiskasvatuksen koronapandemian vaikutusten tasoittaminen päättyi 31.7.2024. Tällä hankerahalla oli palkattuna varhaiskasvatukseen kolme resurssilastenhoitajaa kehityksen ja oppimisen turvaamiseksi ja varhaiskasvatuksen tukitoimien vahvistamiseksi. Keväällä 2023 saatiin hankeraha; Inklusion, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen erityisesti tuen lasten arjessa lähipalveluperiaate huomioiden. Hankkeen avulla muodostettiin joustavampia ryhmärakenteita pienentämällä ryhmäkokoja sekä palkattiin resurssilastenhoitajia lapsiryhmiin. Hankerahalla jatkaa 1.8.2024 alkaneella uudella toimintakaudella yksi varhaiskasvatuksen resurssilastenhoitaja sekä lisättiin varhaiskasvatuksen erityisopettajan resurssia. Keväällä 2024 saatiin hankerahoitus; Koulutuksen laadun parantaminen sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tasa-arvon edistäminen Hollolassa 2024–2027. Hankerahalla lisättiin varhaiskasvatuksen erityisopettajien resurssia ja palkattiin yksi varhaiskasvatuksen sosionomi vahvistamaan inklusiivista toimintakulttuuria ja lasten hyvinvointia jo olemassa olevaan pienennettyyn lapsiryhmään. Näillä rakenteilla on pyritty paremmin mahdollistamaan inklusion toteutuminen sekä tasa-arvoisen että yhdenvertaisen tuen huomiointi. Jo pelkästään näillä keinoilla ja lyhyessä ajassa on voitu havaita ja tunnistaa, että tukitoimet on kohdistettu oikein. Pienennetyt ryhmät sekä resurssilastenhoitajat ovat tarjonneet riittävän ja oikea-aikaisen tuen.

Vuosina 2022 - 2023 hankerahalla vahvistettiin henkilöstön digiosaamista varhaiskasvatuksen digiohjaajan avulla. Digiohjaajan vaikutus henkilöstön ja lasten digitaitoihin oli merkittävä. Järjestelmällä työtehtäviä uudelleen, mahdollistui määräaikainen tehtävä osa-aikaiselle digiohjaajalle Hollolan varhaiskasvatuksessa, jolla mahdollistetaan kehityksessä pysyminen. Vuonna 2023 saatiin seudullinen hankeraha; Innovatiivisten oppimisympäristöjen edistäminen varhaiskasvatuksessa 2023. Hanke aloitettiin 2024 ja sen myötä luodaan Seppo pelialustalle Seikkaillen Päijät-Hämeessä- peli, joka hyödyntää mm. Päijät-Hämeen kiinnostavia luontokohteita.

Varhaiskasvatuksen asetuksenmukaisen henkilöstömitoituksen riittävyttä haastaa lasten pidentyneet hoitoajat ja siitä johtuvat yksikköjen pidentyneet aukioloajat, erityisesti alle kolmevuotiaiden osuus varhaiskasvatuksessa sekä tuen resurssointi. Vuosi 2023 osaltaan näytti millaisia taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia 1.8.2022 voimaan tulleella lapsen tukea koskevalla lakimuutoksella (1183/2021) on ollut. On ollut nähtävissä, että muutos kolmitasoisesta tuesta on lisännyt niin kunnallisella kuin yksityisellä puolella konsultointipyyntöjä. Lisäksi tuen lasten määrä on selvästi kasvanut ja moninaiset tarpeet asettavat vaateita kehittää kasvattajien osaamista ja tarkastella rakenteita ja suhdelukuja. Tuen lakisääteinen toteutuminen on vaatinut ryhmärakenteiden tarkastelua ja resurssilastenhoitajien määrää on lisätty vastaamaan tuen tarvetta myös vuonna 2024. Henkilöstöresurssia on lisätty asetuksen mukaisen mitoituksen ja tuen toteutumiseksi kevätkaudella 2024 viisi HTV:ta, ja syyskauden osalta yksi HTV, joita ei ole varattu talousarvioon. Lisäksi sijaiskustannukset, erityisesti sairauslomasijaisten kustannusten kasvu on ollut merkittävän suuri vuonna 2024.

Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on kasvanut viimeisten vuosien aikana. Erityisesti alle 3-vuotiaiden osuus varhaiskasvatuksessa on kasvanut merkittävästi viimeisen kahden vuoden aikana. Uusi yksikkö Koulurinteen päiväkotia ja muutokset Paimelan päiväkodissa ja Herralan päiväkodissa vuonna 2023 tuottivat kuntaan lisää varhaiskasvatuspaikkoja. Yksiköt vastaavat erityisesti kasvaneeseen alle 3-vuotiaiden paikkojen kysyntään, mutta paikkojen avulla pystytään vastaamaan paremmin myös lapsen saamaan tukeen. Syntyneiden lasten määrä on yleisesti ollut valtakunnallisesti laskeva, mutta varhaiskasvatuksen osallistumisaste on kasvanut viimeisten vuosien aikana, joka näkyy varhaiskasvatuksen osallistuvien lasten määrän kasvuna. Osallistumisasteen kasvu on näkynyt myös lisääntyneenä loma-aikojen hoidontarpeena ja lisäksi esiopetuksessa on lisääntynyt täydentävän varhaiskasvatuksen tarve. Osallistumisasteen nousuun on mahdollisesti vaikuttanut myös varhaiskasvatusmaksujen pienentyminen vuonna 2023 ja 2024.

Hallitus laski varhaiskasvatusmaksuja korottamalla maksujen perusteena olevia tulo- ja verorajajoja 33 prosenttia 1.3.2023 alkaen. Tulorajamuutosten seurauksena nollamaksuisten määrä kasvoi ja varhaiskasvatuksen maksutuottojen määrä on laskenut. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulo- ja verorajat muuttuivat indeksitarkistuksen myötä 1.8.2024, jolloin nollamaksuisten määrä edelleen kasvoi ja maksutuotot vähenevät. Kotikuntakorvauksien osuudet ovat tulleet ajantasaisesti. Lakiin tehtiin muutos vuoden 2024 alusta, jonka seurauksena palataan aikaisempaan toimintatapaan ja maksutuotot laskutetaan jälleen sijoittavalta kunnalta.

Kaikki kunnallisessa varhaiskasvatuksessa näkyvät ilmiöt näkyvät myös yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Palvelusetelin arvoa käsiteltiin sivistys- ja hyvinvointivaliokunnassa 23.8.2023. Palvelusetelin perushintaa korotettiin 1.9.2023 perustuen yksityisen palvelutuotannon kustannustason nousuun. Tulorajamuutoksia ja perushinnan korotuksia ei ennakoitu vuoden 2024 talousarvion palvelusetelikuluissa. Palveluseteliin kohdistui lisäksi 1.8.2024 indeksikorotus (5,2 %), joka nosti palvelusetelikuluja loppuvuoden osalta. Palvelusetelikulut voidaan ennakoida ylittyvän vuonna 2024 toisen kolmanneksen tietojen perusteella arvion mukaan vähintään 200 000 euroa. Eli kokonaisuudessaan palvelusetelin perushinnan korotukset vuonna 2023 ja 2024 ovat nostaneet ja tulevat nostamaan palvelusetelikustannuksia ja lisäksi tulorajamuutoksiin perustuvat asiakasmaksujen huojennukset tulevat kasvattamaan kunnan tuottajalle maksamaa osuutta. Varhaiskasvatuslakiin perustuva lapsen oikeus tukeen, vaikuttaa lisäksi tuottajalle maksetun palvelusetelin arvoon sitä korottavasti.

Palvelusetelin arvon tarkastus vuonna 2023 asetti painetta tarkastella myös yksityisen hoidon tuen kuntalisää vuoden 2023 aikana, perustuen vastaavasti yksityisen palvelutuotannon kustannustason nousuun. Yksityishoidontuen kuntalisää käsiteltiin sivistys- ja hyvinvointivaliokunnassa marraskuussa 2023, jossa sitä päätettiin korottaa. Kuntalisää korotettiin yksityisten perhepäivähoitajien ja työopimussuhteisten hoitajien osalta 50 eurolla kuukaudessa ja sekä ryhmäperhepäiväkotien ja päiväkotien osalta 70 euroa kuukaudessa. Korotettu kuntalisä tuli voimaan 1.2.2024 alkaen. Korotusten myötä summat ovat 400 euroa/kk ja 420 euroa/kk. Ehtoihin ei tehty muutoksia. Korotusta ei ole ennakoitu vuoden 2024 talousarviossa, mutta sen vaikutus ei myöskään näyttäydä merkittävältä.

Yleinen kustannusten nousu näkyy koko varhaiskasvatuksen kulurakenteessa ja haastaa meitä seuraavina vuosina. Mak-
sutuotot vähenevät ja hintatason nousu näkyy muun muassa materiaalien ja palveluiden ostoissa. Merkittävimmät ko-
rotukset näkyvät henkilöstö- ja palvelusetelikulujen kasvussa, nousuna ruoka- ja siivouspalveluissa sekä ICT kuluissa.
Varhaiskasvatukseen kohdistuu vuosittain useita erilaisia muutoksia kuten lakimuutokset, ohjaavien asiakirjojen ja ase-
tusten tuomat muutokset sekä järjestelmämuutokset. Nämä ovat lisänneet myös hallinnon työtä. Varhaiskasvatuksessa
tietojärjestelmiin kohdistuva iso muutos on vuonna 2023 alkanut vaiheittainen siirtyminen varhaiskasvatuksen tietojär-
jestelmä Efficasta Edlevoon. Tämä muutos tulee jatkumaan vielä seuraaville vuosille. Kesä 2024 tasasi joltain osin hen-
kilöstökuluja, mutta kokonaisuudessaan osavuositarkastuksen ennusteen mukaan varhaiskasvatuksen toimintakulut tu-
levat ylittymään henkilöstökulujen ja palvelusetelikulujen myötä arviolta noin 400 000 euroa vuoden 2024 osalta. Var-
haiskasvatuksen kokonaisuus ei arviolta tule kuitenkaan ylittymään vastaavaa määrää.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2024

Laadukas varhaiskasvatus edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kasvua ja tukee oppimisen edellytyksiä. Lisäksi se
ennakoi ja ennaltaehkäisee monia lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyviä haasteita. Laadukas varhaiskasvatus on laadu-
kasta pedagogiikkaa ja vuorovaikutusta. Varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyy kuitenkin haasteita, kuten pätevän
henkilöstön saatavuus. Kelpoisen henkilöstön, erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien rekrytointi, on osoittautunut
edelleen haastavaksi. Varhaiskasvatuksen opettajien palkkausta on pyritty parantamaan vuonna 2023. Tulevaisuudessa
on löydettävä keinoja vaikuttaa kelpoisen henkilöstön saatavuuteen, mutta samanaikaisesti myös kiinnitettävä huo-
miota pitovoimatekijöihin. Valtakunnallisesti tilannetta helpottaa, jos yliopistoihin lisätään aloituspaikkoja. Varhaiskas-
vatuksen sosionomin tehtävä on perustettu Hollolassa vuonna 2023. Ensimmäiset varhaiskasvatuksen sosionomit pääs-
tään rekrytoimaan Hollolassa vuonna 2024. Hollolan varhaiskasvatus tukee varhaiskasvatuksen sosionomin polkuopin-
toihin osallistumista.

Henkilöstön jatkuvien poissaolojen seurauksena syntyvä kuormitus ja kelpoisen henkilöstön saatavuusongelmien tuoma
osaamisvajava vaikuttavat henkilöstön jaksamiseen ja hyvinvointiin. Pandemian jälkeen on havaittu muutoksia henkilo-
stön poissaolomäärien nousussa sekä tuentarpeisten lasten määrän kasvussa. Nämä luvut eroavat merkittävästi siitä,
mitä ne olivat ennen pandemiaa. Hollolan varhaiskasvatuksessa työnohjauksen, erilaisten koulutusmahdollisuuksien ja
-polkujen hyödyntäminen nähdään työhyvinvointia lisäävänä.

Hankerahalla vahvistettiin vuonna 2022 henkilöstön digiosaamista ja hanke jatkuu vuoden 2023 loppuun, jolloin on ta-
voitteena syventää digipedagogista osaamista, juurruttaa digipedagogiikka osaksi jokapäiväistä toimintaa sekä luoda
tasa-arvoa digiosaamisessa päiväkotien ja perhepäivähoidon lasten välille. Varhaiskasvatuksen digiohjaajan työpanok-
sella on kehitetty ja vahvistettu uutta toimintakulttuuria. Meidän tulee varmistaa toimintamallien pysyminen ja osaa-
misen kehittyminen myös hankkeen päätyttyä. Uudet lukutaidot - haltuunotto edellyttävät varhaiskasvatuksessa suun-
nitelmallisuutta, sillä jokaisella lapsella on oikeus digitaalisen osaamiseen. Monilukutaito ja digitaalinen osaaminen
ovatkin nykyaikaisten oppimisympäristöjen osaamisalueita.

Luontohankkeen kautta alkanutta luontoryhmän toimintaa Soramäen päiväkodin yhteydessä on kehitetty ja palvelu-
muodon jalostamista jatketaan edelleen yhdessä henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa. Huoltajat ovat voineet hakea
lapselleen erikseen paikkaa luontoryhmästä. Luontoryhmän tavoitteena on toimia mahdollisimman paljon ulkona ja
päiväkodin pihassa olevassa kodassa.

Avointa varhaiskasvatustoimintaa on tarjottu perheille arkipäivisin kolmessa eri toimipisteessä elokuusta 2022 alkaen,
kunnan kirjastoissa. Avoin varhaiskasvatus on osa lapsi- ja perhepalveluiden kohtaamispaikkatoimintaa ja lapsiperhe-
palveluita. Varhaiskasvatuksen avoin toiminta on vahvistanut paikkaansa palvelutarjonnassa. Toiminta on herättänyt
kiinnostusta ja osallistumismäärät ovat kasvaneet vuoden 2023 aikana. Vuonna 2024 on varauduttu vahvistamaan
avointa varhaiskasvatusta toisella ohjaajalla.

Laki varhaiskasvatuslain muuttamisesta (1183/2021) tuli voimaan 1.8.2022. Muutokset liittyivät lapsen oikeuteen saada
yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää tukea osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa.
Tukea koskeva lakimuutos, velvoittaa kuntia sekä yksityisiä palveluntuottajia vastaamaan tuen tarpeeseen heti sen il-
mettyä. Tuen lakimuutoksen myötä on tehty seurantaa ja arvioitu tuen toteutumisesta. Ensimmäisen vuoden jälkeen
on nähtävissä, että muutos kolmitasoisesta tuesta on lisännyt niin kunnallisella kuin yksityisellä puolella konsultointi-
pyyntöjä. Varhaiskasvatuksessa tuen lasten määrä on selvästi kasvanut ja moninaiset tarpeet asettavat vaateita kehittää
kasvattajien osaamista ja tarkastella rakenteita ja suhdelukuja. Varhaiskasvatuksen erityisopettajat kohdentavat

osaamisensa tuentarpeisiin lapsiin, mutta myös henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja tukemiseen. Lisäksi tuen laki-sääteinen toteutuminen on vaatinut ryhmärakenteiden tarkastelua ja resurssilastenhoitajien määrää on lisätty vastaa-maan tuen tarvetta. Keväällä 2023 saadun hankerahan avulla on voitu muodostaa joustavampia ryhmärakenteita pie-nentämällä ryhmäkokoja sekä palkata lastenhoitajia niihin lapsiryhmiin, joissa on paljon tuen lapsia. Näin voidaan myös paremmin mahdollistaa inklusio, tasa-arvoinen ja yhdenvertainen tuen huomioiminen ja tuen kohdentaminen parem-min lasten arjessa. Vuoden 2024 aikana arvioidaan ryhmien toimintaa ja vaikuttavuutta. Lisäksi päätösvalmistelu ja pros-sien sujuva hoitaminen on vaatinut lisää hallinnon resurssia. OKM / OPH ohjaa hankerahoituksella varhaiskasvatuk-sen kehittämisen suuntaviivoja siten, että hankkeissa hyväksi koettujen toimintamallien jatkaminen otettaisiin osaksi kunnan varhaiskasvatuksen pysyvää toimintaa.

Arvio määrärahan jakautumisesta palveluittain

Varhaiskasvatus	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	742 589 €	404 566 €	750 000 €	435 277 €	58,04 %	314 723 €
Toimintakulut	-13 745 045 €	-9 100 211 €	-13 710 500 €	-9 115 621 €	66,49 %	-4 594 879 €
TOIMINTAKATE	-13 002 457 €	-8 695 645 €	-12 960 500 €	-8 680 344 €	66,98 %	-4 280 156 €
Perhepäivähoito	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	31 621 €	23 049 €	50 000 €	14 826 €	29,65 %	35 174 €
Toimintakulut	-375 893 €	-245 718 €	-484 400 €	-279 895 €	57,78 %	-204 505 €
TOIMINTAKATE	-344 271 €	-222 669 €	-434 400 €	-265 068 €	61,02 %	-169 332 €
Esiopetuksen täydentävä varhaiskasvatus	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	143 929 €	72 891 €	190 000 €	78 960 €	41,56 %	111 040 €
Toimintakulut	-1 378 692 €	-907 174 €	-1 370 400 €	-905 980 €	66,11 %	-464 420 €
TOIMINTAKATE	-1 234 763 €	-834 283 €	-1 180 400 €	-827 020 €	70,06 %	-353 380 €
Esiopetus	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	11 312 €	1 432 €	0 €	15 651 €	0,00 %	-15 651 €
Toimintakulut	-2 675 278 €	-1 650 746 €	-2 382 800 €	-1 620 578 €	68,01 %	-762 222 €
TOIMINTAKATE	-2 663 966 €	-1 649 314 €	-2 382 800 €	-1 604 927 €	67,35 %	-777 873 €

Perusopetuksen vastuualue

Vastuuhenkilö: perusopetuksen rehtorit Sanna Plit-Rehula, Anssi Vidman ja erityisopetuksen rehtori Minna Tsutsunen

Vastuualuepäällikön katsaus

Perusopetus tukee oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden ja se on maksutonta. Peruskoulussa on vuosiluokat 1–9, ja se on tarkoitettu koko 7–16-vuotiaiden ikäluokalle. Esiopetus toteutetaan varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyönä alku- luokkatoimintana kouluilla perusopetuksen 1–2 vuosiluokkien kanssa. Kouluilla järjestetään myös perusopetuslain mukaista koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Hollolassa palvelualue on jaettu eteläiseen ja pohjoiseen palvelualueeseen. Eteläisellä palvelualueella on kolme koulua ja pohjoisella palvelualueella kuusi koulua. Perusopetuksessa on käynnissä oppilaaksiottoalueiden tarkastelu, koska Tiilikankaan koulun toiminta lakkaa elokuussa 2025. Kouluista Heinsuon ja Salpakankaan koulut ovat yhtenäiskouluja. Vaativaa erityisopetusta annetaan koko kuntaa palvelevassa Kankaan erityiskoulussa.

Oppivelvollisuuden laajentumisesta 18 ikävuoteen asti kunnalle tuli velvollisuutena valvontavastuu oppivelvollisuuden toteutumisen seurannasta. Valvontavastuu myötä on perusopetuksessa tehty joitakin opiskelupaikan osoittamisia toisen asteen opintoihin.

Sitouttava koulu yhteistyö -hanke on edelleen käynnissä 31.12.2024 asti. Hollolan perusopetuksessa poissaoloja seurataan ja niihin puututaan Päijät-Hämeen seudullisen mallin mukaan. Koulupudokkuuden ehkäisyä tukevat myös koulujen Veturi-ryhmät ja Vaihte-ryhmä. Potkuri-ryhmän toiminta loppui 31.7.2024 hankerahoituksen päättyessä.

Palvelualueella seurataan OKM:n ja OPH:n sekä muiden tahojen kehittämishankkeita ja pyritään niihin hankkeisiin, jotka palvelevat palvelualueen omaa toimintaa. Kehittämishankkeiden avulla pyritään löytämään uusia toimintamalleja tukemaan toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia. Vuonna 2024 käynnissä olevia kehittämishankkeita ovat: koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden turvaaminen 2023 – 2024, koulun kerhotoiminta, vieraskielisten oppilaiden opetuksen järjestäminen, yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittäminen, covid 2022 – 2024 (päätyi 7/2024), erityisavustus maahanmuuttotasaisten perusopetuksen oppilaiden kielitaidon kehittämiseksi (päätyi 7/2024), uudet lukutaidot – digihanke (päätyi 1/2024) ja liikkuva opiskelu (päätyi 7/2024).

Perusopetuksen suunnittelija ja kunnan osallisuuskordinaattori ovat yhteistyössä kehittäneet osallisuustyötä sekä oppilaiden että henkilökunnan keskuudessa. Esimerkiksi Lasten Parlamentissa käytettiin Skidialogi -menetelmää, jota jalkautettiin keväällä 2024 perusopetukseen myös esihenkilöille. Lisäksi kodin ja koulun välistä yhteistyötä lisäämään ja tukemaan on perustettu kaikkien koulujen vanhempainyhdistysten verkosto, joka on kokoontunut vuoden aikana kaksi kertaa.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2024

Palveluverkkoon ja oppilaiden ohjautumiseen tehdään tarvittavat tarkastukset toimintakaudella 2024 perustuen valtuuston tekemään päätökseen palveluverkosta.

Opetushallitus on päivittänyt niitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden lukuja, jotka koskevat koulujen toimintakulttuuria ja koulupoissaoloihin puuttumista sekä antanut uusia ohjeita poissaolojen ehkäisemiseen ja suunnitelmalliseen seurantaan ja puuttumiseen perustuen Perusopetuslain muutokseen, joka astui voimaan 1.8.2023. Tähän liittyen Päijät-Hämeen seudulla on hanketyönä kehitetty kuntien yhteinen poissaoloihin ja kouluun kiinnittymisen malli. Hollolassa on jo vakiinnutettu koulupudokkuuden ehkäisemiseen tarkoitettujen Veturi-ryhmien toiminta, jota kehitetään edelleen. Lisäksi uusina toimintamalleina on käynnistetty tähän liittyvät. Vaihte-luokka sekä Potkuri-ryhmä, joista jälkimmäinen on toimintakaudella 2023–2024 OKM:n rahoittamaa toimintaa.

Perusopetukseen on palkattu 1.8.2023 alkaen kuntastrategian ohjelmiin liittyvä suunnittelija. Suunnittelija tekee tiivistä yhteistyötä muiden strategisten ohjelmien toimijoiden sekä varhaiskasvatuksen toimijoiden kanssa. Tällä pyritään

palvelualueen toiminnan kehittämiseen ja osallisuuden lisäämiseen yhdessä palvelualueen muiden toimijoiden ja yhteistyökumppanien kanssa.

Perusopetus osallistuu aktiivisesti Päijät-Hämeen seudullisiin perusopetuksen kehittämis- ja yhteistyöryhmiin.

1.8.2024 alkaen perusopetuksen tuntijakoon lisätään Valtioneuvoston asetuksen (111/2023) mukaisesti yksi oppitunti seitsemännen luokan ruotsin kielen opetukseen.

Elokuusta 2024 alkaen kaikilla Hollolan vuosiluokkien 3–5 ja 7–9 oppilailla on käytössä henkilökohtainen digilaite. Digitaalisuutta opetuksessa tuetaan lisäksi tutor-toiminnan ja teknologialainaamon avulla.

Vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen on siirtynyt hyvinvointialueudistuksen myötä kunnan järjestämisvastuulle 1.1.2023 alkaen. Aikaisemmin kunta on tuottanut ja hyvinvointiyhtymän vammaispalvelut on ostanut kyseessä olevan palvelun Hollolan kunnalta ja toiminta on katettu kunnan SOTE-budjetista. Aamu- ja iltapäivätoiminta on kehitysvammaisille lapsille maksutonta, mikäli siitä on maininta heidän erityishuoltosuunnitelmassaan. Kankaan koulu tuottaa kehitysvammaisten lasten koulujen loma-aikojen hoidon, jonka järjestämisvastuu on edelleen hyvinvointialueella. Kunnalla on sopimus em. palveluiden tuottamisesta (kaikkina muina koulun loma-ajan kuukausina paitsi heinäkuussa) Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa. Palvelun kustannuksista vastaa hyvinvointialue.

Hollolan kunnalla on sopimus myös Kärkölän kunnan kanssa vaativan erityisopetuksen tuottamisesta. Kankaan kouluun voivat hakea kärköläläiset erityisen tuen oppilaat. Oppilaaksiotto tapahtuu tasavertaisesti hollolalaisten erityisen tuen oppilaiden kanssa.

Perusopetuspalvelut	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	2 073 726 €	1 061 398 €	1 911 500 €	1 091 487 €	57,10 %	820 013 €
Toimintakulut	-32 589 930 €	-20 895 697 €	-33 384 300 €	-21 607 217 €	64,72 %	-11 777 083 €
TOIMINTAKATE	-30 516 204 €	-19 834 299 €	-31 472 800 €	-20 515 730 €	65,19 %	-10 957 070 €

Vapaa-aikapalveluiden vastuualue

Vastuuhenkilö: vapaa-aikapalveluiden päällikkö Lassi Puodinketo

Vastuualuepäällikön katsaus

Nuorisopalvelut

Uuden hallitusohjelman vaikutukset valtionavustusten määrärahoihin näkyvät vuoden 2024 aikana vapaa-aikapalveluiden alaisten jatkuvarahoitteisten hankkeiden rahallisen tuen määrissä. Etsivän nuorisotyön hankkeen, nuorten työpaja Osuman työpajarahoituksen, päiväleiritoiminnan harrastusrahan kokonaisrahoitus pieneni kuluvalle vuodelle yhteensä 22 000 euroa. Nuorisopalveluiden työntekijät ovat alkuvuoden aikana osallistuneet aktiivisesti seudullisen NUPSin kehittämiseen. Kehitystyö jatkuu vuoden 2024 loppuun. Vapaa-aikapäällikkö aloitti alkuvuonna 2024 nuorisotyön seudullisen kehittämisryhmän puheenjohtajana. Tavoitteena NUPS-prosessin lisäksi vahvistaa Päijät-Hämeen kuntien välillä yhteistyötä niin nuorisotyöntekijöiden koulutuksen kuin hyvien käytänteiden jaon suhteen.

Kirjasto

Kirjaston KOHA-järjestelmän käyttöönotto ja suunnittelutyö aloitettiin alkuvuonna. Toimintakuntoisena vanhan järjestelmän korvaava KOHA on aikataulun mukaisesti lokakuussa 2024.

Liikuntapalvelut

Uimahalli sulki ovensa asiakkailta 14.4.2024. Alkuvuosi on suunniteltu tulevan toimintakauden liikuntakalenteria ilman uimahallin tarjoamia tiloja vesiliikunnalle sekä judosalin ja monitoimisalun tarjoamia tiloja. Huhtikuussa kunta vuokrasi Soramäentie 31:ssä sijaitsevasta kiinteistöstä väistötilat judosalille sekä kuntosalille. Kyseiset tilat ovat korvaavina tiloina käytössä ainakin vuoden 2025 loppuun saakka, kun uimahallin remontti valmistuu. Väistötilat saatiin remontoitua ja otettua käyttöön elokuussa. Väistötilassa toimii liikuntapalveluiden lisäksi paikallisia urheiluseuroja sekä Wellamo-opiston liikuntaryhmiä.

Maahanmuuttotyö

Maahanmuuttotyössä on osallistuttu aktiivisesti seudulliseen kehitystyöhön kotokoulutuksen ja koto-ohjelman suunnittelussa. Kokonaisuudessa on tehty aktiivista yhteistyötä kunnan työllisyyspalveluiden ja työllisyysalueen kanssa. Kiintiöpakolaisia vastaanotettu kuntaa elokuun loppuun mennessä kaksi perhettä ja loppuvuodesta vastaanotetaan vielä yksi perhe. Näin ELY-keskuksen ja kunnan kiintiöpakolaissopimuksen enimmäismäärä vastaanotettavia täyttyy myös vuonna 2024. Tämä näkyy maahanmuuttopalveluiden kustannuspaikalla ylityksinä, sillä KEHA-keskukselta saavat korvaukset haetaan takautuvasti.

Kulttuuri

Kulttuuripalveluissa tapahtumatoiminta on ollut aktiivista koko alkuvuoden. Tapahtumia on järjestetty eri kirjastopisteillä sekä arkea ovat sävyttäneet isompien kesätapahtumien alkutuotannot. Kulttuuripalveluiden koordinoiman harrastamisen Suomen mallin –mukaisen Monta harrastusta Hollolassa-hankkeen jatkorahoitus varmistui 29.4.2024. Hankkeen rahoituksessa suurin muutos on omavastuuosuuden kasvu 30 prosenttiin. Hankerahoitusta HSM-hankkeelle saatiin lukuvuodelle 2024-2025 80 000 euroa. Kevään ja kesän tapahtumat, joista suurimmat kulttuuripalveluiden satsaukset olivat Hyvä fiilis toukokuussa, Järvien sävelet kesäkuussa, sekä perinteinen Hollola-päivä elokuussa. Tapahtumien kokonaisallistujamäärä oli lähes 5000 henkeä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen arjessa on jatkettu OSBU-pilotin toteuttamista alkuperäisen aikataulun mukaisesti. Kaikkiaan OSBU-pilottiin annettiin noin neljäkymmentä ideaa/kohdetta, joista nuorisovaltuuston koollekutsuma valtuuskunta valitsi kahdeksan toteuttamiskelpoista kohdetta avoimeen äänestykseen. Äänestysvaihe päättyi huhtikuussa ja näistä toteutukseen lähti neljä eniten saanutta ideaa. Alkuvuonna järjestettiin yhdeksäsluokkalaisten vaikutuspäivä sekä lapsiparlamentti. OSBU-pilotin toteutukseen edenneiden kohteiden toteutus ja suunnittelu oli elokuussa täydessä vauhdissa. Äänestyksen jälkeen toteutukseen valikoitui Puttinolla-frisbeegolfpeli Salpakankaan frisbeegolfradan yhteyteen, Perheiden yhteinen aamiainen perusopetuksessa sekä tekemistä kylille-projekti.

Vuoden 2023 lopussa kunnalla aloittanut senioriohjaaja on kehittänyt aktiivisesti seniorikuntalaisille tarjottavia erilaisia neuvontapalveluita. Verkostoituminen kunnassa toimivien seniorijärjestöjen ja muiden seniorityötä tekevien toimijoiden kanssa huipentui maaliskuussa järjestettyyn senioreiden vaikuttamispäivään, joka keräsi pääkirjastolle satoja kiinnostuneita kuntalaisia. Pääkirjastolla aloitti toimintansa myös senioriyliopisto, jonka luennoille on alkuvuoden aikana osallistunut kymmeniä kuntalaisia.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2024

Vuoden 2024 aikana kehitämme osana hyvinvoinnin ja terveydenedistämistä kuntalaisten osallisuutta sekä resursoimme henkilöstöä senioripalveluiden ja toiminnan kehittämiseen. Jaamme avustuksia, kehitämme yhteistyötä 3. ja 4. sektorin kanssa ja pyrimme reagoimaan aikaan ja ilmiöihin ennakoivasti ja tehokkaasti kaikilla palvelualueen sektoreilla. Kehitämme toimintamme laatua ja määrää mittaavia indikaattoreita (mm. Nuodo, Sovari), jotta tiedolla johtamisen kulttuuri vahvistuu entisestään.

Vuoden 2024 aikana saatetaan päätökseen paikallinen NUPS (nuorisotyön perussuunnitelma) prosessi. NUPS:n tarkoitus on kartoittaa ja kirjata kaikki se nuorisotyöksi ymmärrettävä työ vapaa-aikapalveluiden piirissä. NUPS auttaa niin päätöksentekijöitä, kuin työntekijöitä paremmin hahmottamaan koko laajan kokonaisuuden siitä, minkälaista nuorisotyötä Hollolan kunnassa toteutetaan. Ennen kaikkea NUPS:ssa on kyse jo olemassa olevien toimintaa ohjaavien asiakirjojen, hankesuunnitelmien ja hiljaisen tiedon yhteen saattaminen selkeästi hahmotettavaksi kokonaisuudeksi. NUPS-prosessi käynnistyy syksyllä 2023. Nuorisopalveluiden sisällä tehdään vuoden 2024 aikana arviointia nuorisotilatyön saavutettavuudesta suhteessa palveluiden sijaintiin. Koulunuorisotyön kehittämistyö jatkuu aktiivisesti. Merkittävä muutos vuoden 2024 aikana on kuntakeskuksen alueella tehtävän tilatyön toteutus ja toiminnan suunnittelu kunnan omana toimintana. Vuoden 2023 aikana entinen Mestan tuki ry:n tiloissa tapahtunut tilatoiminta on järjestetty väistötiloissa Salpakankaan koululla ja väistötiloihin siirtymisen takia seurakunnan nuorisotyö ja Mestan tuki ry. vetäytyi yhteistyöstä. Nuorisopalveluilla seurataan aktiivisesti myös valtakunnallisen tason uudistuksia, kun uusi valtakunnallisen nuorisotyön ja – politiikan ohjelma- (VANUPO) vuosille 2024–2027 otetaan käyttöön. Uuden ohjelmakauden kuntatasolle heijastuvat vaikutukset ovat ensisijaisesti nuorten vaikuttamisen vahvistamiseen liittyvät tavoitteet, mutta myös rahoitukseen liittyvät mahdolliset muutokset.

Kirjastopalveluiden keskeisin muutos on alueellisen LASTU-kirjastoverkon tiedonhallintajärjestelmän päivittäminen uuteen KOHA-Suomi kirjastojärjestelmään vuoden 2024 aikana. Kirjastojärjestelmästä aiheutuvat lisäkustannukset on huomioitu TA24:ssa.

Liikuntapalveluiden toiminnassa vuosi 2024 sisältää merkittävän muutoksen ja tarpeen työtehtävien uudelleenjärjestelylle, kun uimahallin peruskorjaus aloitetaan toukokuussa 2024. Uimahallin sulku asiakaskäytöltä kestää tämänhetkisen arvion mukaan noin 18 kuukautta. Hallin sulkemisesta aiheutuvat taloudelliset muutospaineeet huomioidaan talousarviossa. Uimahallin vuosittainen kävijämäärä on ollut ennen koronaa 140 000 käyntiä ja tähän tasoon ei ole koronapandemian jälkeen noustu. Vähentyneistä kävijämääristä huolimatta uimahalli on edelleen yksi kuntalaisten eniten käyttämistä ja tärkeimmiksi koetuista palveluista. Työn uudelleenjärjestelyllä pyritään siihen, että liikuntapalveluiden ryhmäliikuntatarjontaa ei vähene, vaan ryhmäliikuntatunteja pyritään järjestämään vähintään sama määrä, kuin normaalitilanteessa. Vapaa-aikapalveluilla laaditaan uimahallin remontin ajaksi toimintasuunnitelma liikuntapalveluiden toiminnan toteuttamiseksi vuosien 2024–2025 aikana, kun uimahalli on remontissa.

Vuosi 2024 on vapaa-aikapalveluissa myös juhluvuosi, kun kunnan palvelupiste Piipahlus täyttää 30 vuotta. Piipahluksen syntymäpäiväjuhllisuuksia vietetään alkuvuonna 2024.

Kulttuuripalvelut jatkavat laaja-alaista kulttuurityön kehittämistä Hollolassa myös vuonna 2024. Merkittävimpiä hankkeita on harrastamisen Suomen malli, jonka toteuttamista kaikissa Hollolan kouluissa jatketaan hankerahoituksen turvin myös vuonna 2024. Tapahtumajärjestäminen, uusien tapahtumien ja toiminnan kehittäminen yhteistyössä kunnassa toimivien kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on aktiivista ja aikaan ja ilmiöihin reagoivaa.

Maahanmuuttotyötä vapaa-aikapalveluilla toteuttaa kolmen kunnan yhteinen maahanmuuttokoordinaattori sekä kulttuuripalveluilla työskentelevä yhteisöohjaaja. Vuoden 2024 aikana järjestetään työajanseuranta, josta saadaan tarkkaa tietoa siitä riittääkö nykyinen maahanmuuttotyöhön resursoitu työntekijäpanos toteuttamaan palvelut laadukkaasti.

Arvio määrärahan jakautumisesta palveluittain

Kirjastopalvelut	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	44 666 €	24 663 €	32 000 €	22 072 €	68,97 %	9 928 €
Toimintakulut	-1 008 064 €	-671 613 €	-991 000 €	-640 649 €	64,65 %	-350 351 €
TOIMINTAKATE	-963 398 €	-646 950 €	-959 000 €	-618 578 €	64,50 %	-340 422 €
Kulttuuripalvelut	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	1 022 €	313 €	1 500 €	762 €	50,83 %	738 €
Toimintakulut	-155 397 €	-91 951 €	-171 300 €	-97 384 €	56,85 %	-73 916 €
TOIMINTAKATE	-154 375 €	-91 638 €	-169 800 €	-96 622 €	56,90 %	-73 178 €
Liikuntapalvelut	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	431 507 €	231 317 €	153 000 €	169 997 €	111,11 %	-16 997 €
Toimintakulut	-2 256 067 €	-1 491 210 €	-1 569 100 €	-1 055 063 €	67,24 %	-514 037 €
TOIMINTAKATE	-1 824 560 €	-1 259 893 €	-1 416 100 €	-885 066 €	62,50 %	-531 034 €
Vapaa-aikapalvelujen yhteiset palvelut	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	1 600 €	800 €	0 €	400 €	0,00 %	-400 €
Toimintakulut	-300 112 €	-229 374 €	-339 800 €	-269 192 €	79,22 %	-70 608 €
TOIMINTAKATE	-298 512 €	-228 574 €	-339 800 €	-268 792 €	79,10 %	-71 008 €
Asiointipiste Piipahlus	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	85 049 €	6 538 €	74 800 €	6 767 €	9,05 %	68 033 €
Toimintakulut	-159 840 €	-104 239 €	-155 600 €	-102 460 €	65,85 %	-53 140 €
TOIMINTAKATE	-74 791 €	-97 701 €	-80 800 €	-95 693 €	118,43 %	14 893 €
Hyvinvoinnin koordinointi	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	0 €	0 €	0 €	0 €	0,00 %	0 €
Toimintakulut	-85 779 €	-52 461 €	-74 100 €	-45 654 €	61,61 %	-28 446 €
TOIMINTAKATE	-85 779 €	-52 461 €	-74 100 €	-45 654 €	61,61 %	-28 446 €
Maahanmuuttajapalvelut	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	37 659 €	32 904 €	50 000 €	70 616 €	141,23 %	-20 616 €
Toimintakulut	-61 463 €	-25 043 €	-22 200 €	-30 998 €	139,63 %	8 798 €
TOIMINTAKATE	-23 804 €	7 861 €	27 800 €	39 619 €	142,51 %	-11 819 €
Nuorisopalvelut	TP 2023	TOT 1-8 2023	TA 2024	TOT 1-8 2024	TOT %	Jäljellä
Toimintatuotot	97 430 €	57 045 €	111 800 €	52 417 €	46,88 %	59 383 €
Toimintakulut	-550 373 €	-317 650 €	-522 600 €	-405 999 €	77,69 %	-116 601 €
TOIMINTAKATE	-452 943 €	-260 604 €	-410 800 €	-353 581 €	86,07 %	-57 219 €